OULU

YK:n Agenda 2030 -tavoitteet ja Vasu kohtaavat

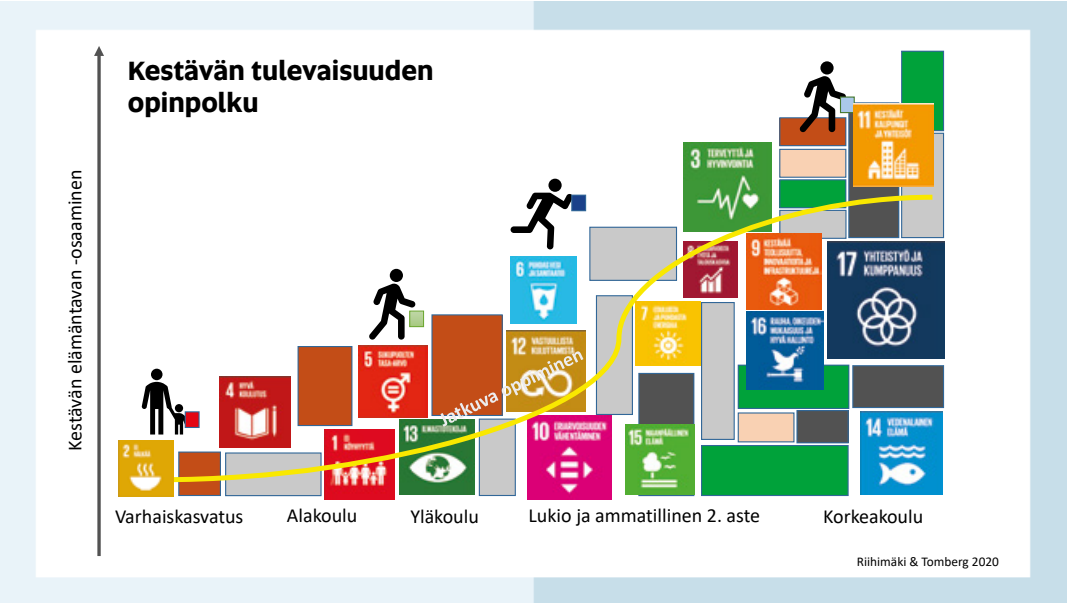

Agenda 2030

Agenda 2030 on Yk:n kestävän kehityksen ohjelma, joka ohjaa kaikkia maailman maita, Suomi mukaan lukien, ponnistelemaan kestävän tulevaisuuden eteen. Agenda 2030 koostuu 17 tavoitteesta, jotka pyrkivät kestävyyden saavuttamiseen kaikilla elämänaloilla.

Johdanto

Koulutuksella ja kasvatuksella on merkittävä rooli Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamisessa. Ihmisillä tulee olla riittävästi ymmärrystä kestävän kehityksen edellytyksistä ja eväitä osallistua yhteisiin talkoisiin.

Oulun varhaiskasvatuksen kestävän tulevaisuuden Reppu-työryhmä on tässä materiaalissa yhdistänyt Agenda 2030 tavoitteet Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022 ja Oulun kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin. YK:n Agenda 2030 tavoitteet ja vasu kohtaavat -materiaali on tarkoitettu valmiiksi työkaluksi varhaiskasvatuksen työntekijöille. Materiaalin tarkoituksena on syventää henkilöstön tietoisuutta kestävän tulevaisuuden kasvatuksen merkityksestä ja antaa käytännön toimintavinkkejä.

Oulussa kestävän tulevaisuuden kasvatuksen päämääränä on ekososiaalisesti sivistynyt oululainen, joka ymmärtää omien tekojensa vaikutukset toisiin ihmisiin, luontoon sekä yhteiskuntaan ja hän myös toimii ymmärryksensä mukaisesti.

Kun kasvatuksen ja opetuksen arvopohja painottuu kestävän kehityksen periaatteille, voidaan puhua kestävän tulevaisuuden kasvatuksesta. Se on vastuun antamista ja vastuun kantamista. Lapsen myönteinen suhde luontoon, yhdessä käydyt keskustelut ja osallisuus toiminnassa sekä henkilöstön innostava ja kannustava asenne ja malli ovat oppimisen lähtökohtia.

Reppu-työryhmä:

Hietanen Leena	Ritaharjun pk.
Koskimäki Anna	Korvensuoran pk.
Matilainen Minna	Kalliolan pk.
Nurmela Tiina	Kuivasrannan pk.
Oikarinen Jaana	Vaskikankaan pk.
Sarajärvi Päivi	Palokan pk.
Viitala Kristiina	Saarelan pk.
Lassuri Anu	Alaköök i
Tuomala Hanna	Alaköök i
Ylitalo Anne	Heikinharjun Luontokoto

ALAKÖÖKI

KESTÄVÄ KEHITYS REPPU VARHAISKASVATUS - OULU

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä ja eriarvoistumista.

► *2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet s. 15*

Toimintavinkkejä:

- Järjestetään vaihtotoreja perheille (urheiluvälineet, kirjat, lelut jne.)
- Toteutetaan erilaisia kulttuurikasvatuksen sisältöjä (nukketeatterit, konsertit, lauluhetket, liikuntatapahtumat jne.)
- Liikutaan ja leikitään luonnossa, jossa ei tarvita erilaisia välineitä
- Kierrätetään ryhmien välillä leikkivälineitä
- Tiedotetaan perheille suunnatuista palveluista

Ruokakasvatuksen tavoitteena on edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja syömiseen sekä tukea monipuolisia ja terveellisiä ruokatottumuksia. Lapsia ohjataan omatoimiseen ruokailuun ja monipuoliseen, riittävään syömiseen.

► *4.5.5 Kasvan, liikun ja kehityn s. 82*

Toimintavinkkejä:

- Lapsi harjoittelee ruoka-annoksen kokoamista ja hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omaan ruoka-annoskokoon sekä siihen, että millä tavoin ruokaan tutustutaan.
- Tutustutaan erilaisiin ruoka-aineisiin moniaistisesti mm. liikkuen, leikkien, tutkien ja taidekasvatuksen menetelmiä hyödyntäen. Konkreettisia vinkkejä toteutukseen: Ruukku ry RuokaTutka Neuvokas perhe
- Tutustutaan Ruuan reitteihin www.ruokatieto.fi
- Kerätään metsäretkillä marjoja ja leivotaan niistä piirakkaa
- Hyödynnetään ruoantähteitä esim. aamupuuro leivontaan (sämpylät, perunamuussi)
- Perustetaan päiväkotiin ruokaraati, jossa lapset voivat arvioida ja kehittää kestävää ruokailua ja parantaa ruokailutilanteiden viihtyvyyttä mm. maistelut ja moniaistinen tutkiminen (kasviksista, marjoista, hedelmistä)

Itsestä huolehtimiseen, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät taidot ovat kaikille tärkeitä. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on vahvistaa lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjata heitä tekemään kestävän elämäntavan mukaisia valintoja.

► *2.7.3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot*

Varhaiskasvatuksessa arvostetaan terveellisiä, turvallisia ja liikunnallisia elämäntapoja. Varhaiskasvatuksen yhteisössä liikutaan monipuolisesti sisällä ja ulkona sekä vältetään pitkäkestoista istumista.

Hyvinvoinnin perusta on sujuva arki, onnistumisen kokemukset, hyväksytyksi ja kuulluksi tuleminen sekä myönteinen palaute. Luottamus itseen ja toisiin rakentuu arjen kohtaamisissa. Lapsen mielen hyvinvointia edistetään vahvistamalla leikkiä, osallisuutta, tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä turvallisuuden tunnetta yhteisössä.

► *3.1.5 Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

Toimintavinkkejä:

- Lapsi saa harjoitella pukeutumista itse esim. pukemislaulut ja lorut
- Lapsi saa vaikuttaa toimintaan ja heiltä kerätään ideoita esim. äänestys, keskustelut, kuvakortit. Lasten vahvuuksien ja ajatusten dokumentointia esim. seinälle lasten ideat ja toiveet, viikon henkilö ja unelmakartat ja ryhmän toiveet toimintakaudesta
  ► Osallisuuden tiekartta
- Käytämme monipuolisesti erilaisia tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukemiseen tarkoitettuja materiaaleja esim. tunnekuvat ja tunnemittarit, kirjat
- Turvataitokasvatuksen teemojen harjoittelu
  ► www.ouka.fi/turvataitokasvatus
- Edistetään liikunnallista elämäntapaa:
  Vinkkivihko toiminnalliseen ulkoiluun liikuntavinkit.fi
- Käytämme erilaisia leikki- ja toimintaideakortteja liikkumiseen sisällä ja ulkona
- Lapsella on mahdollisuus lepoon ja rauhoittumiseen päivittäin
- Huoltajien ajatusten näkyväksi tekeminen (esim. toiveiden puu)

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

► *1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sitä tarkentava varhaiskasvatuksen suunnittelu*

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

► *1.1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*

Toimintavinkkejä:

- Käytetään monipuolisesti erilaisia osallisuuden menetelmiä, jolla saadaan tietoa lasten mielipiteistä ja toiveista. mm. pienryhmätoiminta, lasten parlamentit, äänestäminen, piirtäminen, toiveiden puu, sekä kommunikoinnin erilaisia menetelmiä kuten kuvatuki ja tukiviittomat
- Varmistetaan, että lapset saavat toimia erilaisissa pienryhmissä
- Suunnitellaan lasten kanssa yhdessä unelmien eskari/päiväkotipäivä Unelmien leikkipäivä
- Juhlitaan toimintakauden aikana yhdessä merkityksellisiä hetkiä esim. 100 päivää eskarissa, hiihtokauden jälkeen mitalijuhlat kaikille
- Uusiin ryhmiin siirryttäessä lapset tutustuvat toisiin lapsiin, henkilöstöön ja tiloihin yhdessä leikkien ja toimien. Lasten ja huoltajien ajatuksia kuullaan muutostilanteissa ja muutoksista viestitään selkeästi ja monikanavaisesti
- Esi- ja alkuopetuksen lähiyhteistyötä toteutetaan monipuolisesti esim. yhteiset retket, projektit, leikkipäivät, toiminnalliset työskentelyt, lukuhetket
- Henkilöstön osaamista tuetaan ja kehitetään eri tavoin toimipaikoissa, kuten toisilta oppiminen, kehittämisyksiköiden järjestämään toimintaan osallistuminen, koulutukset ja niiden tallenteiden katsominen yhdessä

Varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja, kuten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta. Lapsilla tulee olla mahdollisuus kehittää taitojaan ja tehdä valintoja esimerkiksi sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuritaustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta.

Ammatillinen, avoin ja kunnioittava suhtautumien monimuotoisiin perheisiin ja perheiden erilaisiin kieliin, kulttuureihin, katsomuksiin ja uskontoihin, perinteisiin sekä kasvatusnäkemyksiin luo edellytyksiä hyvälle kasvatusyhteistyölle. Lasten perheidentiteettiä ja perhesuhteita tuetaan siten, että jokainen lapsi voi kokea oman perheensä arvokkaaksi.

► *2.4. Arvoperusta*

Toimintavinkkejä:

- Pienryhmiä muodostetaan joustavasti ja vältetään jaottelua niin, että lapset oppivat leikkimään uusien leikkikavereiden kanssa mm. vaihtuvat leikkiparit, leikinvalintataulut, leikkiparien arvonta
- Mahdollistetaan kaikenlaiset leikit jokaiselle lapselle. Henkilöstö varmistaa, ettei erilaiset leikkiympäristöt ja -välineet ohjaa sukupuolen mukaan
- Henkilöstö leikkii lasten kanssa ja varmistaa, että lapset saavat tehdä valintoja oman kiinnostuksen mukaan ilman sukupuolirajoitteita. Esim. leikkipaikkojen ja -välineistön valinnoissa
- Rohkaistaan lapsia myös keskusteluun huolehtimalla sensitiivinen ja turvallinen ilmapiiri, jossa jokainen saa puheenvuoroja ja kannustusta. Henkilöstö tekee esimerkillä näkyväksi, että kaikki tavat olla lapsi ovat oikeita
- Pohditaan tiimissä, millaisia odotuksia liitämme esim. tyttöihin ja poikiin ja kohtelemme lapsia eritavoin huomaamatta
- Toiminnassa huomioidaan lasten ja perheiden moninaisuus Monimuotoiset perheet varhaiskasvatuksessa

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävän elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toiminnalla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä.

Arjen ympäristöä säästävät ja ympäristökuormitusta vähentävät toimet kuuluvat taloudelliseen ja ekologiseen ulottuvuuteen.

► *3.1.5. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

Toimintavinkkejä:

- Henkilöstö toimii esimerkkinä ja sanoittaa arjen ympäristöä säästäviä toimia
- Opetellaan vettä säästävä käsienpesu (kuvatuki)
- Tutustutaan vedenkiertokulkuun
- Tutustutaan erilaisiin energian muotoihin kuten aurinko, tuuli ja sähkö
- Sammutetaan turhat valot ja laitteet sekä käytetään harkitusti ja energiaa säästävästi erilaisia laitteita kuten kuivauskaappia tai tulostinta
- Lajittelemme yhdessä lasten kanssa ryhmässä syntyvän jätteen
- Käytetään kierrätysmateriaalia ja luonnonmateriaalia kädentöissä, kuvataiteissa ja askartelussa
- Materiaalien säästäväinen käyttö, välineiden korjaaminen, uusiokäyttö ja lainaaminen
- Digitaalisia laitteita käytetään vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Tiedostetaan mm. tekoälyn käytön ympäristökuormitukset: tekoälyn hyödyntäminen harkintaa käyttäen.

Oulussa varhaiskasvatuksen työelämää ja yrittäjyyskasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen uteliaisuutta, yrittelijäisyyttä, osallisuutta sekä omien vahvuuksien ja kykyjen tunnistamista. Varhaiskasvatuksessa tutustutaan ikätasolle sopivalla tasolla työelämään, talouden ja yrittäjyyden ilmiöihin ja samalla harjoitellaan arjessa tarvittavia taitoja, kuten yhteistyö ja vuorovaikutustaitoja, aloitteellisuutta, omatoimisuutta ja vastuullisuutta.

► *4.5.3. Minä ja meidän yhteisömme*

Oppimista tapahtuu muun muassa lasten havainnoidessa ja tarkkaillessa ympäristöään sekä taiteisiin perustavassa toiminnassa.

► *2.5 Oppimiskäsitys*

Toimintavinkkejä:

- Lapset otetaan mukaan työtehtäviin arjessa ja osallistumaan lapsiryhmän siisteyteen (esim. kierrättäminen, leikkivälineistön huolehtiminen ja leikkipaikkojen siisteys)
- Tehdään yhdessä näkyväksi uusien taitojen ja tietojen oppimista kehumalla ja kannustamalla ja pedagogisella dokumentoinnilla
- Tutustutaan eri ammatteihin leikkien esim. kauppaleikit, roolileikit, vierailut
- Toimipaikan sisällä olevia ammattiryhmiin lapset voivat tutustua esim. haastattelemalla ja havainnoimalla.
- Henkilöstö voi ottaa lapset mukaan töihin -päivänä lapsen, lapsenlapsen tai muun läheisen lapsen mukaan tutustumaan omaan työhönsä
- Matemaattisia taitoja harjoitellaan leikillisesti päivittäin mm. vertailu, luokittelu, mittaaminen, sarjoittelu, lukujonot

Varhaiskasvatus on pyrittävä järjestämään lähellä palvelun käyttäjiä.

► *2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet*

Lasten kanssa tutkitaan ja havainnoidaan digitaalisuuden roolia arkielämässä. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään dokumentoinnissa, leikeissä, vuorovaikutuksessa, peleissä, tutkimisessa liikkumisessa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa.

► *2.7.5. Digitaalinen osaaminen*

Toimintavinkkejä:

- STEAM-toimintaa hyödynnetään osana ryhmän kokopäiväpedagogista toimintaa Opas varhaiskasvatuksen STEAM -toimintaan
- Digipedagogiikkaa toteutetaan Välkyt-toimintamallin avulla. Oulun varhaiskasvatuksen Digipedagogiikan käsikirja kuvaa Oulun kaupungin toimintamallia digipedagogiikan toteuttamiseen Oulun varhaiskasvatuksen digipedagogiikan käsikirja

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen yhtenä tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteutumista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

► *1.3. Lapsen varhaiskasvatusuunnitelma*

Aktiivinen ja vastuullinen osallistuminen ja vaikuttaminen luovat perustan demokraattiselle ja kestävälle tulevaisuudelle.

Osallistumisen ja vaikuttamisen kautta lasten käsitys itsestään kehittyy, itseluottamus kasvaa ja yhteisössä tarvittavat sosiaaliset taidot muovautuvat.

► *2.7.6 Osallistuminen ja vaikuttaminen*

Yhteisön jäsenet tulevat kohdatuiksi ja kohdelluiksi yhdenvertaisina riippumatta henkilöön liittyvistä tekijöistä (Yhdenvertaisuuslaki). Toimintakulttuurin kehittämisen kannalta on tärkeää, että yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevista asenteista keskustellaan työyhteisössä. Lisäksi tulee pohtia, miten esim. kieleen, etnisyyteen, katsomukseen, vammaisuuteen, sukupuoleen ja sen moninaisuuteen liittyvät asenteet näkyvät puheissa, eleissä, teoissa ja toimintatavoissa. Vuorovaikutuksen ja kielenkäytön mallit sekä tavat toimia stereotyyppisten oletusten mukaisesti välittyvät lapsille.

► *3.1.3 Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo*

Toimintavinkkejä:

- Käytetään kuvia ja selkokieltä ja tarvittaessa tukiviittomia
- Varmistetaan esteettömyys
- Lasten kanssa keskustellaan ja sovitaan turvallisemman tilan periaatteista ryhmässä: Ryhmän yhteisten sopimusten laatiminen yhdessä lasten kanssa (sopimukseen sitoutumisen merkiksi lapsen nimikirjoitus tai vaikkapa kädenjälki) Sopimuksista laaditaan kuvatuki ryhmään Turvallisen tilan periaatteet Oulun varhaiskasvatuksessa
- Tutustutaan lapsiryhmässä olevien lasten kieleen ja kulttuureihin mm. kirjallisuuden, musiikin sekä ruoka- ja juhlaperinteiden kautta. Perheitä kuullaan ja heille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua toiminnan suunnitteluun. Arjessa tutustutaan eri kieliin ja lasten kotikieliin esimerkiksi tervehdysten, sanojen, lukumäärien, värien ja syntymäpäivälaulujen avulla
- Varmistetaan, että kaikki lapset pääsevät ääneen, heidät huomioidaan tasapuolisesti esim. pienryhmätyöskentely, puheenvuorojen jakaminen, lasten kanssa yhteinen suunnittelu
- Henkilöstö käyttää ryhmissä ryhmävasua ja pedagogiikan tsekkauslistaa

Varhaiskasvatus on pyrittävä järjestämään lähellä palvelun käyttäjiä.

► *2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet*

Varhaiskasvatuksessa tavoitteena on varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, inklusiivinen, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö.

Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Niiden tulee tukea lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjata leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen.

► *3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt*

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävän elämäntavan välttämättömyys. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä.

► *3.1.5. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

Toimintavinkkejä:

- Tutustutaan lähiympäristöön retkeillen, kävellen, pyöräillen, muksubussilla, joukkoliikennettä käyttäen
- Harjoitellaan jokaisenoikeuksia ja retkeilytaitoja ja hyödynnetään luonnonmateriaaleja oppimisen kohteina ja välineinä. Esim. Kivet kävyt ja kepit voivat olla metsäsoittimia tai matemaattisten taitojen harjoittelun välineitä, nukketeatterihahmoja tai kädentaitomateriaaleja
- Yhteistyö lähialueen toimijoiden kanssa esim. hoivakodit, lähikirjastot ja -kaupat
- Ilmaisun iloa materiaali: kulttuurikasvatus/ilmaisun iloa materiaali
    - Kestävän tulevaisuuden opinvirta ohjaa varhaiskasvatuksen toimipaikkojen kestävän tulevaisuuden kasvatusta: Kestävän tulevaisuuden opinvirta materiaalit

Kestävän tulevaisuuden opinvirta ohjaa varhaiskasvatuksen toimipaikkojen kestävän tulevaisuuden kasvatusta. Opinvirta sisältää ekologisen kestävyyden keskeiset teemat, jotka ovat luontosuhteen vahvistaminen, kiertotalous ja ilmasto-osaaminen.

► *3.1.1. Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä*

Lapsia ohjataan kunnioittamaan luontoa, sen kasveja ja eläimiä. Ympäristökasvatuksella edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittelemista. Näitä käytännön taitoja ovat esimerkiksi roskaamaton retkeily, kohtuullisuuden ja säästäväisyyden opettelu, ruokailuun liittyvä vastuullisuus, energian säästäminen sekä jätteiden vähentäminen esimerkiksi kierrätyksen, tavaroiden korjaamisen ja uudelleenkäytön avulla. Samalla lapsia ohjataan kiinnittämään huomiota tekojen vaikutuksiin.

► *4.5.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni*

Toimintavinkkejä:

- Huolehditaan yhdessä leikkiympäristöstä ja leikki- ja toimintavälineistä
- Välineiden mahdollinen korjaaminen ja lainaaminen mm. kirjasto, Alaööki, Luontokoto
- Kierrätysmateriaalien käyttö ja uusiokäyttö
- Aineettomat lahjat ja joulukalenteri
- Ekologisesti kestävät ja harkitut hankinnat

Kaikessa toiminnassa huomioidaan ekologisesti, sosiaalisesti, kulttuurisesti ja taloudellisesti kestävän elämäntavan välttämättömyys. Arjen valinnoilla ja toimilla ilmennetään vastuullista suhtautumista luontoon ja ympäristöön. Varhaiskasvatuksessa edistetään välineiden ja tilojen yhteiskäyttöä, kohtuullisuutta, säästäväisyyttä, korjaamista ja uusiokäyttöä.

► *3.1.5. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

Ympäristökasvatuksen tavoitteena on vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjata heitä kohti kestävää elämäntapaa. Eri kasvi- ja eläinlajien tunnistamisen harjoitteleminen vahvistaa luonnon tuntemusta. Luonto voi olla myös esteettisen kokemisen ja rauhoittumisen paikka.

Ympäristökasvatuksella edistetään kestävään elämäntapaan kasvamista sekä siinä tarvittavien taitojen harjoittelemista.

► *4.5.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni*

Toimintavinkkejä:

- Lajikorttien toiminnallinen ja pedagoginen käyttö Lajikortit - Ulkoluokka
- Luonnonilmiöiden tutkiminen eri aistein ja eri vuodenaikoina
- Jätteen synnyn vähentäminen ja lajittelu esim. roskattomat retkieväät
- Luonnossa retkeillessä kerätään ihmisten jättämät roskat luonnosta, ei revitä luonnossa kasvavia kasveja ja puita. Kuvatuki jokaisenoikeuksista mukaan retkeillessä luonnossa
- Retket erilaisten vesistöjen äärelle ja niiden suojelu. Pelasta Perämeri -päivän viettäminen päiväkodin omassa toimipaikassa

Huom! Tavoitteiden 6–7 toimintavinkit soveltuvat myös näihin tavoitteisiin 13–15.

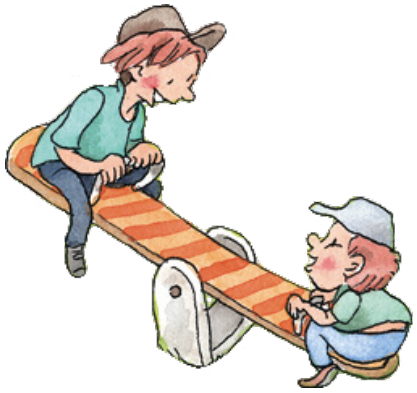

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa, syrjintää eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia.

Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoitteluun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti.

► *3.1.5. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

Toimintavinkkejä:

- Henkilöstö kertoo lapsille lapsen oikeuksista heidän ikätasolleen sopivalla tavalla Lapsen oikeuksien sopimus - Lapsenoikeudet.fi
- Hyödynnetään lasten kanssa lasten oikeuksien toimintakortteja Lapsen oikeuksien kortit Lapsen oikeuksien toimintakortit 5-6-vuotiaille
- Tunteiden säätelyyn voidaan käyttää kiukuisen ketun rauhoittumiskortteja kiukkuisen_ketun_rauhoittumiskortit
- Henkilöstö on mukana lasten leikissä ja havainnoi leikin ja leikkitilanteiden ja kaveritaitojen kehittymistä

Huoltajien osallisuus on tärkeä osa varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria. Yhteistyö huoltajien kanssa mahdollistaa sen, että lapsen tarpeet ja näkemykset tulevat kuulluiksi ja huomioiduiksi toiminnassa. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua esim. lapsen vasun laadintaan, palautekyselyihin sekä päiväkodin ja perhepäivähoidon kehittämistyöhön. Päiväkotien ja perhepäivähoidon toimintakulttuuria rakennetaan ammatillisesti yhteistyössä huoltajien ja muiden alueen toimijoiden kanssa.

Tiedonkulku varmistetaan ja lasten tarpeet huomioidaan erilaisissa siirtymävaiheissa varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoista toiseen, lapsen siirtyessä, varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta perusopetukseen sekä muissa muutoksissa, kuten loma-aikojen poikkeusjärjestelyissä.

► *3.1.5. Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa*

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa sekä fyysiset että virtuaaliset vierailut esimerkiksi kirjaston, museon, kulttuuriperintökohteisiin, konsertteihin, teatteriin ja huoltajien työpaikoille rikastavat lasten oppimisympäristöjä. Oppimisympäristöjen suunnittelu tarjoaa myös luontevan yhteistyömahdollisuuden henkilöstön ja huoltajien välillä.

► *3.2. Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt*

Varhaiskasvatuksen yhteistyötahoilla tarkoitetaan kaikkea niitä alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa varhaiskasvatuksen on luontevaa tehdä yhteistyötä. Yhteistyö esim. muusta opetuksesta, liikunnasta, kirjastosta ja kulttuurista vastaavien tahojen ja muiden lähiympäristön toimijoiden kanssa lisää oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita.

► *3.3.2. Yhteistyö eri tahojen kanssa*

Toimintavinkkejä:

- Ryhmien välinen yhteistyö: yhteiset materiaalit ja lelut, henkilöstön vahvuuksien hyödyntäminen koko päiväkodin toiminnassa
- Perheille suunnatut tilaisuudet ja tapahtumat (kahvihetket, vanhempainillat, toiminnalliset tapahtumat, tärkeän läheisen päivä)
- Tulkkipalveluiden käyttäminen perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä
- Päiväkodin yhteiset tempaukset (kansallisten tapahtumien huomioiminen esim. Nenäpäivä, Unicef-kävely)
- Henkilöstön osaamisen kehittäminen esim. pedagogiset palaverit ja kehittämispäivät
- Yhteistyö lähialueen muiden toimijoiden kanssa (esim. asukastuvat, palvelutalot, yhdistykset)
- Yhteistyö kaupungin eri toimialojen kanssa (esim. kirjasto, liikuntapalvelut, museot)

Muistiinpanoja:

Lähteet:

- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022
- Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014
- Oulu Oivaltaa 2024–2027 - Kaupungin sivistysohjelma
- Ympäristöohjelma 2026 – kohti hiilineutraalia Oulua
- Siku:n ympäristöohjelma
- YK:n lastenoikeudet
- YK:n ihmisoikeudet

Kannen kuva: Moona-Anitta Riihimäki ja Jussi Tomberg
Piirrokset: Mika Kolehmainen
Julkaisun toimitus: Alaköoki
Graafinen suunnittelu: Monetra Oulu Oy, Graafiset palvelut (Sara Kurtti)

OULU VARHAISKASVATUS